

MASARYKOVA UNIVERZITA

Pedagogická fakulta

Katedra výchovy ke zdraví

RV2BP_3RZ Reprodukční zdraví

Téma:

Výchova k reprodukčnímu zdraví

Zadala:

PhDr. Mgr. Jitka Reissmannová, Ph.D.

Zpracoval:

Liška Jan
Novotná Hedvika

Výchova k reprodukčnímu zdraví

Reprodukční zdraví - schopnost oplodnit, otěhotnět, donosit a porodit zdravé dítě

Výchova k RZ – může být prováděna jak v rodině, tak i jako součást vyučovacího předmětu Výchova ke zdraví na ZŠ = sexuální výchova, výchova k manželství a rodičovství, výchova k odpovědnému partnerství

Cíl - nejdůležitější aspekt života je zdraví a nejjednodušší cesta k jeho udržení je prevence.

Rizika v oblasti reprodukčního zdraví

Dospívání je obdobím radikálních změn v organismu i v osobnosti vyvíjejícího se jedince. V posledních desetiletích stoupá počet mladých lidí, kteří stále častěji přijímají rizikový způsob života, často s negativními následky pro život budoucí. Jedná se o celosvětový trend, který se nazývá syndrom rizikového chování.

Formy rizikového chování

Do rizikového chování patří: zneužívání návykových látek (drogy, alkohol, nikotin), agresivita, delikvence, předčasný sexuální život. Bylo prokázáno, že tato riziková chování se vyskytují společně, často mají stejné příčiny pro svůj vznik. Riskování a experimentování je do jisté míry přirozené. Často jde o to, získat uznání vrstevníků, dokázat si samostatnost, nebojácnost, sílu, protest proti autoritě apod.

Reprodukční zdraví

Reprodukční zdraví je pojem, který se začal používat v posledních desetiletích. Obsah RZ se týká především oblasti lidského rozmnožování, neboli reprodukce. V dnešním pojetí rozumíme reprodukčnímu zdraví jako schopnost oplodnit, otěhotnět, donosit a porodit zdravé dítě. Toto téma je v této době důležité, protože zdraví v oblasti reprodukce zejména u dívek je stále více ohrožováno.

Nejčastější poruchy reprodukčního zdraví

Neplodnost – neschopnost otěhotnět při nechráněném pohlavním styku.

Mimoděložní těhotenství – dochází k uhnízdění oplodněného vajíčka mimo dělohu.

Samovolný potrat - vypuzení či odstranění plodu z dělohy před ukončením 28 týdne těhotenství, kdy plod ještě není schopen samostatného přežití.

Předčasný porod – dojde k ukončení těhotenství, které trvalo déle než 28 týdnů (narodí-li se dítě mrtvé) a méně než 36 týdnů, u živého plodu i méně než 28 týdnů.

Čím se reprodukční zdraví poškozuje?

„U dospívajících dívek i chlapců je důležitá nerušená příprava na reprodukci.“

Tuto přípravu ohrožuje:

- předčasné zahájení sexuálního života v době nezralosti
- rizikové formy sexuálního života
- těhotenství u mladistvých
- umělé potraty
- promiskuita
- pohlavně přenosné choroby
- gynekologické záněty v oblasti malé pánve
- sexuální zneužívání v dětství

Jak postupovat při výchově k RZ

Nejen předávat informace, ale zaměřit se na VZTAH, VZOR A POUČENÍ. Dítě se učí ve svém životě **vztahům** k ostatním lidem. První modelem pro něj jsou vztahy rodinné. Rodiče udávají **vzor**: jak se k sobě chovají po ženské i mužské stránce, nad čím se pohoršují, do jaké míry se dítě před nimi musí stydět, atd. Nejvíce vychováváme tehdy, když si na nic nehrajeme jsme upřímní.

Poučení - první dvě roviny, tj. citová příprava a vzor citového mužského a ženského chování, jsou bytostně věcí rodiny. O tu třetí se rodina může podělit se školou, jejíž doménou je právě systematické vzdělávání, předávání poznatků, vyučování.

Zásady a principy výchovy k reprodukčnímu zdraví

Spolupráce s rodiči – rodiče mají být informováni o obsahu výchovy, mají mít možnost předem schválit účast dětí na tomto programu a mají mít možnost se této výchovy účastnit.

Princip důvěry a otevřenosti – jelikož se dotýkáme intimní sféry, intimních situací, vztahů a jevů, musí učitel dosáhnout u dětí důvěry ke svěřování se, k dotazům „k radám aj.“; nikdy by neměl děti ponižovat, zesměšňovat nebo znevažovat jejich postoje; děti by měly být zbaveny strachu, že budou při sdělování vlastních názorů trestány.

Princip vědeckosti – všechny informace, které učitel předává žákům musí odpovídat současné úrovni vědeckého poznání.

Zásady a principy výchovy k reprodukčnímu zdraví

Princip přiměřenosti – nemá příliš předbíhat aktuální zájmy dítěte, odpovídající jeho vývojové úrovni, ale ani přicházet s informacemi pozdě; nemá informace neúnosně zjednodušovat, a má naopak odstraňovat falešné i zjednodušené představy mládeže v této oblasti.

Princip pravdivosti – informace jsou pravdivé, nelze se vyhýbat ožehavým tématům. Tento princip má být v zásadě **pozitivní** má zdůrazňovat kladné aspekty partnerství, reprodukčního zdraví a rodičovství.

Osobnost pedagoga - na pedagogy odpovědné za tuto oblast jsou kladeny nemalé nároky, má mít odpovídající vzdělání, tj. vzdělání v sexuální pedagogice, v psychologii i pedagogice, měl by vycítit co dospívající potřebují a očekávají, nemůže být příliš kamarádský ani příliš autoritativní atd.

Obsah výchovy k RZ

Rovina poznávací (kognitivní) a informativní - nejnovější stav současného vědeckého poznání; je to množství a kvalita informací.

Rovina postojová a emocionální - silné emotivní postoje k získaným informacím, dovednostem, návykům a naučenému chování.

Rovina dovedností, návyků a chování - správné návyky, dovednosti a chování; tato oblast tedy představuje aktivní část celé této výchovy, bez této části by se celá „sexuální výchova“ stala pouze předáním informací, které jak jsme si už řekli není účinné.

Obsahová náplň sexuální výchovy v tezí Mellana a Brzka rozčleněna dle věku pro I., II., a III. stupeň škol.

- 1. člověk** (*anatomie a fyziologie, rozmnožování, puberta, tělesný vzhled, pohlavní příslušnost a zaměření, imunitní systém*)
- 2. vztahy mezi lidmi** (*rodina, kamarádství a přátelství, láska, chození spolu- známosti, manželství a trvalé soužití, rodičovství*)
- 3. osobní dovednosti** (*morální zásady – hodnotové systémy, rozhodování, komunikace, asertivita, vyjednávání, hledání pomoci*)
- 4. sexuální chování** (*sexualita v průběhu života, onanie, masturbace, ipsace, partnerské sexuální chování, pohlavní zdrženlivost, pohlavní reaktivita, sexuální fantazie, sexuální dysfunkce*)
- 5. sex a zdraví** (*antikoncepce, umělý potrat, pohlavně přenosné choroby – AIDS, zneužití dítěte, plodnost*)
- 6. sex a kultura** (*sexualita a společnost, pohlavní role, sexualita a zákon, sexualita a náboženství, předsudky a diskriminace, sexualita a umění, sexualita a sdělovací prostředky*)

Zdroje:

DLUHÁ, Hana. Aktuální otázky reprodukčního zdraví v dospívání. Brno, 2008. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/90444/pdf_m/diplomova_prace_KONECNA_VERZE_h.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce PhDr. Mgr. Jitka Reissmannová.

MELLAN, Jiří, BRZEK, Antonín. Teze soustavné sexuální výchovy na základních a středních školách. Učitelství noviny. 1.1.1995, 98, č. 22

MACHOVÁ, Jitka, HAMANOVÁ, Jana. Reprodukční zdraví v dospívání : příručka k sexuální výchově. 1. vyd. Praha : H & H, 2002. 197 s. ISBN 80-86022-94-3

<http://www.sosag.cz/dokumenty/jancusova/rizika.pdf>